

Nainen ei säiky norsulaumaakaan

Estonia-teatterissa Tristan ja Isolde tarraavat omiin koivunrankoihinsa

Musiikkikritiikki Musiikkia uudistanut romantiikka teki arkipäivän filiksistä elämää suurempia ja taviksista sankareita. Ja koska **Richard Wagnerin** Tristan ja Isolde eivät ole taviksia, heidän rakkautensaakin on megaversio. Suuria tapahtumia teoksesta on turha etsiä, sillä myrskyt sijoittuvat sisäisiin maailmoihin.

Luulisi että ooppera, jossa pääpari jahkailee viisi tuntia kuollako heti vai vasta seuraavassa näytöksessä olisi puuduttava, mutta Estonia-teatterin tulkinta keskiaikaisesta rakkaustarinasta vie mukanaan sen viisituntisen, jonka ooppera kestää.

Tristan alkaa kun tarinan sankaripari kuljetetaan alkusoiton aikana näyttämölle sairaalasängyissä. Laput rakastavien silmillä alleviivaavat sitä, että elämänhallinta on jo valmiiksi hukassa. Hovineito Brangäne haahuilee ympäriinsä jonkinlaisen omahoitajan roolissa ja Kurwenal köpöttelee kepin kanssa. Kun Brangäne vaihtaa myrkyin lemmentiemeiksi, katoaa loppukin kontrolli.

Kaikki esiintyjät ovat pukeutuneet mustiin ja lähes koko teoksen ajan näyttämö hehkuu sinisen ja turkoosin tummissa

sävyissä. Saksalainen **Irmgard Vilsmeir** on raivokas Isolde, joka onnistuu pitämään kiihkon päällä koko oopperan ajan. Kun Isolde vannoo Tristanille kosta ennen lemmentuoman nauttimista, siinä laulaa nainen, joka ei säikkyisi edes norsulaumaa.

Lavastus on niukka: toisen näytöksen rakkauskohtauksessa näyttämöllä on kaksi lehdetöntä puunrankaa ja soihtu hautakiven tapaisen paaden nokassa. **Arvo Volmerin** johtama, Wagner-orkesteriksi varsin piskuinen bändi panee parastaan ja Isolden ja Tristanin äänet kietoutuvat yhdeksi hurmioksi, muutoin kumpikin tarraa omaan koivunrankaansa. Kohtaus toimii musiikin ja laulajien varassa, ja hyvä niin.

Vilsmeierin ohella **Helen Lokuta** Brangäna on oopperan parasta antia – **Heikki Siukola** Tristanina on kohtalainen. **Neeme Kuninkaan** ohjaus on tyylikäs ja vaikuttava, samoin valot ja lavastus, joissa on kaikki tarpeellinen, mutta ei mitään liikaa. Suomenlahden tuolle puolen kannattaa jälleen lähteä oopperaan.

Gerry Birgit Ilvesheimo,
Tallinna

Tristan und Isolde
Estonia-teatterissa Tallinnassa

Naine ei kohku ka elevantikarja ees

Estonia teatris klammerduvad Tristan ja Isolde oma kaserootsude külge.

Muusikakriitik. Muusikat uuendanud romantika muutis argipäevatud elu suurimateks ja tavalised inimesed kangelasteks. Ja kuna **Richard Wagneri** Tristan ja Isolde ei ole tavalised inimesed, siis on ka nende armastus megaversioonis. Suuri sündmusi on teosest asjatu otsida, kuna tormid puhkevad sisemaailmades.

Võiks arvata, et ooper, kus esipaar ei suuda viie tunni jooksul otsustada, kas surra kohe või alles järgmises vaatuses, on kurnav, kuid Estonia teatri tõlgendus keskaegsest armastusloost haarab endaga kaasa kogu viietunnise etenduse jooksul.

Etendus algab kangelaspaari avaloo ajal haiglavoodite lavale sõidutamise. Klappid armastajate silmadel rõhutavad, et elu on juba hukas. Õuedaam Brangäne uitab ringi justkui personaalne meditsiiniõde ja Kurwenal komberdab kepil. Kui Brangäne vahetab mürgi armujoogi vastu, kaob viimanegi kontroll.

Kõik tegelased on riietunud musta ja peaaegu kogu etenduse ajal hõõgub lava tumedates sinistes ja sinakasrohelistes toonides. Sakslanna **Irmgard Vilmaier** on raevukas Isolde, kel õnnestub kirge hoida kogu ooperi vältel. Kui Isolde vannub enne armujoogi joomist Tristani eest kättemaksu, siis laulab naine, keda ei kohutaks ka elevantikari.

Lavastus on napp: teise vaatuse armastusstseenis on laval kaks raagus puud ja tõrvik hauakivitaolise tahvli otsas. **Arvo Volmeri** dirigeerimisel annab Wagneri ooperi mastaapides väike orkester endast parima ning Isolde ja Tristani hääled põimuvad kokku, ehkki kumbki klammerdub oma kaserootsu külge. Stseen mõjub muusika ja lauljate toimel, ja nii ongi hea.

Vilmaieri kõrval on **Helen Lokuta** Brangäna ooperi parimaid leide, **Heikki Siukola** Tristanina jääb tagasihoidlikuks. **Neeme Kuninga** lavaseade on stiilne ja muljetavaldav, samuti ka valgustus, lavastus, kus on olemas kõik vajalik, kuid ei midagi üleliigset. Sinna Soome lahe poolele tasub taas kord ooperisse minna.

Gerry Birgit Ilvesheimo,

Tallinn

„Tristan und Isolde”

Estonia teatris Tallinnas